

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

IX. Literae Ioannis Sepusij ad Lutheranos in Germania.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

VIII. Petrovitiū vero Michael Balsanius Lippenſis in quadam epistola ſcribit, Catholicorum hoſtem fuiſſe acerrimum, adeo ut ad Turcas plerique & in oppida ab ipſis occupata conſugere ſint coacti, niſi peſſimo locho à peſſimis illis Chriſtianis exſtingui mallent. Inde factum, ut Eccleſiaſtici, metu Petrovitiā tyrannidis, deſertis gregibus alio abierint, alij vero officijs & dignitatibus exuti, in ſolitudinibus quod reliquum ipſis fuit vita, miſere exegerint. Quod ſi quis contradicere aut reſiſtere audeat, eius fronti ſigma inurebatur, Crux vimirum, illud pulcherrimum & gloriſſimum Jeſu Chriſti inſigne, Tau illud ſalutis ſignū, honorabile virtutis & conſtantia, ad Crucifixi honorem, teſtimonium. Idem novacula non coronam tantum, ſed cutem etiam & carnem ſacerdotibus abraſa reſtat. Qua crudelitate militi perterriti, uxoribus ductis religionē mutare, quam in tam horribili perſequentione vota ſeruare maluerunt.

Sed præ ceteris inſigne eſt quod ille Claudio-poli in res ſacras exercuit ſacrilegium, ubi in ſſu ipſius altaria diruta, ſtatua conſtracta, omniaque Eccleſiaſtica ornamenta profanata ſunt. Quia vero iuxta antiquas regni leges, ſine Eccleſiaſticorum & Canonico- rum conſenſu de ijs qua ad rem publicam pertinent nihil decerni aut fieri poteſt, quatuor ex Nobilitate ab illis electi ſunt, Capitulares appellati, qui cum eadem qua veri Canonici auctoritate ac poteſtate publicis conſilijs intereſſent. Pauci ſane ex omni Nobilitate in Catholicæ religionis conſtantes permanſerunt. Inter hos præcipui fuerunt Stephanus & Albertus Toraj, cum omni ſua familia, Chriſtophorus Kerezenius, Michael Telgedius, Dionyſius Makaius, Martinus Literatus, & ij ſere omnes qui in montanis Transylvania habitant. Viſi ſunt Lutherani Predicantes cum turbarum clangore & tympanorum ſtrepitu Catholicorum templa ingredientes, profanas & blaſphemiarum plenas cantuunculas decantantes, quaſi Martio aſſultu Dei ades, ſub impij illius Gubernatoris favore occupaturi. O quam bene dixit Eſchines, quanto maior malis conceſſa fit poteſtas, tanto maiora inde mala naſci! Eodem tempore Claudio-polierat Franciſcus David (de quolibet tertio aliquid dictum eſt) ſub Auguſtana, cuius profeſſionem ſimulabat, Confeſſionis prætextu ſectæ ſuæ aſſeclas & vires quærens. Hic Sacramentarium quendam Predicantem, Martinum Calmenecium nomine à Petrovitiō introductum, hominem argutum & omnium ſtropharum bene peritum, ad diſputandum provocat. Accipit conditionem Martinus; condicatur locus & tempus, ac diſputatio præſentibus plerique Transilvania proceribus, per aliquot dies

continuetur; tandem partiſque rationes collectæ ad Philippum Melanchthonam mittuntur, interpoſito compromiſſo, ut quicquid ille pronunciarit, ratum pars utraq; haberet, ac diuerſas omnes opiniones repudicaret. O rem miſeram & calamitoſam! Eone rem deueniſſe, ut contempta totius Chriſtianitatis & vniuerſalium Conciliorum auctoritate, in vnius hominis de ſchola & quidem meri Grammatici iudicio quis acquieſcat! Verum antequam à Melanchthone reſponſum veniſſet, Franciſcus David, relicta Auguſtana Confeſſione, Helueticam ſequutus eſt, quam tamen ipſam quoque mox repudiavit, à Blandrato, quicum priuarim colloquutus fuerat, ad Arrianiſmum pertraſtus, ut & multi alij Principis Conſiliarij, Gaſpar Becus, Gaſpar Corniſius, Chriſtophorus Fagimaſius, & Ioannes Gerendius: quorum hic poſtea Sabbathariorum anteſignanus, & diſcipuli ipſius Gerendiſtæ ſunt appellati.

IX. Non multo poſt Gallus quidam nomine & natione, Caluiniſmum in Transylvania apportauit, adiutus à Matthia Deneio & alijs quibusdam excucullatis apoſtatis, nimirum Petro Melis, Petro Carolino, Georgio Geontio, Petro Berkezazi, Ambroſio Dareceto, & alijs. Nouos hos Caluiniſtas Antirenitarij ſæpe aggreſſi ſunt, & in primis Franciſcus David, quem ita in Bibliorum lectione verſatum fuiſſe aiunt, ut pleraque dicta memoriter ad vnguem tenuerit. Diſpurans aliquando cum Caluiniſtis, Scripturæ ab ipſo ad ſuæ opinionis deſenſiuem allata loca ex ſſ. Patrum ſenſu & auctoritate interpretanda eſſe dicentibus, Proſecto ſuares, inquit, homines eſſis, qui vultis ut apud me Patrum valeat auctoritas, quam ſi Papiſta vobis opponant, ſtatim dicitis, homines illos fuiſſe, & errare potuiſſe. Ecquid pudet vos? Quod ſi Patrum vobis tanti eſt auctoritas, cur non Pontificiæ doctrinam, tam iſtorum quam Conciliorum, qua contra expreſſum à me allegatum Dei verbum mihi obicitis, calculo approbatam amplectimini? Ex quo apparet, neque hæreticos iſtos contra hæreticos vilam obtinere poſſe victoriam, niſi armis ex Catholicæ Eccleſiæ armario de promptis: quæ ſunt, Verbum Dei tam ſcriptum quam non ſcriptum, Traditiones ſcilicet & auctoritas Eccleſiæ, quibus omnes Eccleſiæ, hoſtes cum perpetua ſua ignominia hætenus fuere iugulati. Ex ijs quæ dicta ſunt facile vides, lector, quænam facies ac quis ſtatus fuerit aulæ Transylvaniaicæ, in qua Lutherani, Arriani,

Caluinistæ confusi, quinam eorum plures animas perderent, certamen inter se suscepisse videbantur. Rex siue Princeps etiam postquam Catholicæ valedixit Ecclesiæ, occulte cum Arianis sentiret, Protestantium tamen seu Augustanæ Confessionis religionem simulabat. Inualecente vero Sacramentariorum Tigurinam & Geneuensem Confessionem instantium secta, ad Vitebergenses & Lipsienses Theologos litteras Albæ Iuliæ XX. Septemb. Anno M. D. LXI. datas scripsit, in hanc sententiam: *Se postquam animaduertit Sacramentariorum sectam, longe lateque per Christianam orbem iam sese diffundentem, in regno quoque suo glifcere, pro eo quo semper à teneris annis puriorem religionem prosequutus sit affectu, magnum dolorem percepisse, ut & fideles suos Hungaria & Transyluania subditos: qui in tanta Fidei Confessionum incertitudine & varietate, tam diuersis opinionibus agitantur, ut vix quidquam certi habeant quod sequantur. Hanc ob causam subditum rogatus, in ciuitate sua Megyes consentum indicasse, ut in primis quid de Cæna Domini credendum sit, fluctuaret. Quod si certi nihil concludi possit, rem omnem ad ipsorum sententiam relaturus. Interim vero mittere utriusque partis opiniones & rationes, ut secundum Verbum Dei iudicium de eis ferant; atque ita misere afflictis in Transyluania conscientijs solatium afferant. Quia in re & officium Deo acceptum, veris Christianis dignum, Ecclesijs utile, & sibi comprimere gratum præstaturi sint.* Theologorum ad hanc Principis Epistolam responsio Historiæ Confessionis Augustanæ inserta legitur. Interea vero dum miser hic Princeps extraneorum theologorum de religione exquirat sententiam, ut aliorum saluti consulat, suam ipse domi perdit, & ut euocato Claudiopoli, Blandrati medici commendatione, Dionysio quodam Alexio, eius persuasione Lutheranismum amplectens à Catholica defecerat Ecclesia. (Quemadmodum videmus, ut apud Principes iisere qui voluptates & sanitatem ipsorum procurant, præcipua gratia florent, & non modo accessum liberum, sed & aures Principum sibi parentes semper habeant) sic porro eiusdem Blandrati insidijs postquam Principem à Catholico Lutheranismum fecit, familiaritate ipsius fretus, ad Arianismum porro eum traducere statuit, Francisco Dauide eum in suam in aulam accersito. Hic ergo Segesuari præsentem Ioanne Principe seu Rege multa impia contra antiquam de Trinitatis mysterio fidem pro concione effudit, nemine, ob Principis istis subridentis reueren-

tiam, opponere se aut contradicere auso. Ex quo factum est, ut pestilens illud virus breui tempore in multos fuerit diffusum. Synodos ab istis conuocatas, aliaque id genus omisso, ne in hac miserabili & calamitosa prouincia diutius detineat. Quapropter eorum quæ sequuta sunt historiam paucis perstringam.

X. Inducijs inter Selimum & Maximilianum factis, Transyluani aliquantulum respirare incipiebant: quum ecce mors Ioannis tamquam decumanus fluctus superueniens, nouas tempestates & turbas excitauit. Licet enim Ioannes Arianismo non occulte fauerit, pænitentia tamen ductus, Maximilianum Imperatorem successorem sibi nominarat. At Transyluania proceres exterorum petra si imperium, suæ gentis Principem sibi optabant; Lutherani in primis & oculi Sacramentarij, qui parum tutos se arbitrabantur, si Principatus ad Maximilianum Catholicæ religionis studiosissimum & summa potentia præditum deuolueretur. Ab his ergo Princeps eligitur Stephanus Batorius; cui quamuis Catholico illi tanto magis fidebant, quod non dubitarent contentione illa de Principatu ipsius erga Maximilianum, quem ipsi pariter oderant & metuebant, odium valde exasperatum iri. His ita inter se commissis, utrimque bellum paratur. Quia vero Sultanum Batorius non minus quam Ioanni antea fauere certum erat, Maximilianus ad omnes Christianos Reges ac Principes Legatis missis, opem eorum implorauit, qua à protestantibus frustratus fuerat, eo quod petitione ipsorum de religione annuere noluisset. Quum ergo Imperium summis cum difficultatibus inter frequentes Turcarum assultus, Hungarorum & Transyluanorum prodiciones, ac hæreticorum minas administrasset, celesti illa immarcesibili coronâ Deo per mortem donatus, terrestrem hanc & Imperialem Rudolpho filio reliquit, cui iam ante mortem patris Hungarica corona ab Episcopis Agriensi & Zagabrienfi Pofonij imposita fuerat, & ius traditum in annexum ei Transyluania Principatum; quum prius iureiurando se abstinzisset, Catholicam se Ecclesiam & contra Turcas & contra hæreticos, constanter & fideliter lesurum, quorum hi clandestinis suis machinationibus Christianæ Reipublicæ non minus nocent, quam illi vi aperta.

XI. Ad inuidiam vero minuendam, Batorius repudiato regis nomine; Princeps tantum Transyluania dici voluit, & quia facile videbat, sub-